

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РІЧКИ МОЛОЧНОЇ В НИЖНІЙ ТЕЧІЇ

Даценко Л.М., д.геол.н., професор ТДАТУ, м. Мелітополь, Україна
Антоновський О.Г., асистент кафедри ГЕЗ ТДАТУ, м. Мелітополь, Україна
Дегтяренко О.М., к.б.н., НУБіП, м. Київ, Україна
Ткаченко В.В., м.н.с. Приазовського НПП, м. Мелітополь, Україна
Тарусова Н.В., к.б.н., доцент, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна
Щербина В.В., к.б.н., доцент, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна
Ганчук М.М., ТДАТУ, асистент, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна
Ангеловська А.О., асистент, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна
Чебанова Ю.В., асистент, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна

Summary: the report presents the results of the study of the ecological status of the river Milk in 2018. The deposition of biocenoses is caused by violation of the hydrological regime.

Keywords: Molochna River, Priazovaya River, ecological state of rivers, biocenosis of the Milk River.

Малі і середні річки Приазов'я (Молочна, Берда, Корсак, Домузла, Джебельня, Малий і Великий Утлюк, Ташенак, Атманай) – маловодні, живляться за рахунок поверхневого і підземного стоку, їх басейни розташовані в південній частині степової зони. Ці річки характеризуються повільною течією, в літній жаркий період вони частково пересихають. В посушливих умовах річкові води накопичують значну кількість розчинених солей, влітку солоність річкових вод збільшується через інтенсивне випаровування.

За останні десятиліття істотно посилюються наслідки впливу господарської діяльності на басейни річок. Такі наслідки в першу чергу проявляються у зменшенні стоку. Відсутність лісів і лісосмуг, розорювання ґрунтів без дотримання норм водоохоронного законодавства та зарегульованість спричиняють зменшення поверхневого стоку і поступове замулення річок, руслових і прируслових джерел, що знижує їх водність та посилює евтрофікацію. Наявність ставків і дамб значно зменшують стік. Така ситуація повністю характерна для річки Молочної і потребує детального вивчення і постійного моніторингу з метою подальшого відновлення гідрологічного режиму пригірлових і гирлових ландшафтних комплексів річок Азовського басейну, що буде сприяти збільшенню біорізноманіття та чисельності фауни і флори.

Обстеженням річки Молочної в 2018 р. в межах м. Мелітополя на відрізьку довжиною 1,7 км між мостом на автошляху М14 і озером Горячка, здійсненим за загальноприйнятими методиками [2] і дослідженням 20 проб біостюку протягом літа 2018 р. на ділянці біля мосту в кінці вул. Інтеркультурна встановлено:

- 1) Глибина води становить в середньому 50–70 см, що вкрай мало. Рівень води порівняно з червнем 2018 р. впав на ~15 см.
- 2) Русло сильно замулене (товщина відкладів ~50–70 см) і майже суцільно (~90 %) заросле водною і водно-болотяною рослинністю (домінують очерет, рогіз малий, ряска мала, водопериця).
- 3) Течія води на ділянці між мостом на автошляху М14 і озером Горячка відсутня, вище течія є.
- 4) Русло і береги помірно засмічені твердим побутовим сміттям.
- 5) В планктоні наявні більше 15 видів безхребетних, серед яких за кількісним та якісним складом домінували циклопоїди (Cyclopoida) з чотирьох родів. Також у водоймі присутні губки (в пробах часто зустрічалися оксіластри), представники двох родів коловерток (Rotatoria), та гіллястовусих раків (Cladocera). Велика кількість останніх свідчить про відсутність у воді високих концентрацій солей важких металів. Але такий задовільний стан планктонного зооценозу існує лише на ділянках з течією, на відміну від стоячих вод де зоопланктон майже відсутній.
- 6) Угруповання молюсків порівняно з 2003 – 2006 рр. сильно деградоване. На даний момент зустрічається 4 види з понад 20 відомих для нижньої течії річки [1].
- 7) Рибне угруповання бідне. Ми спостерігали 3 види риб (карась сріблястий, верховодка, колючка триголкова).

Таким чином, екологічний стан річки є незадовільним, що проявляється в деградації угруповань молюсків, риб і зоопланктону на застійних ділянках. Основними факторами, що призводять до деградації є:

- замулення і майже суцільне заростання русла;
- зниження рівня води і відсутність течії;
- засмічення.

Усунення або суттєве послаблення даних факторів сприятиме відновленню біоценозу річки.

Список літератури

1. Дегтяренко О.В. Особливості формування угруповань молюсків річок Північно-Західного Приазов'я: автореф. дис. ... канд. біол. наук: 03.00.16. Київ, 2013. – 25 с.
2. Методи гідроекологічних досліджень поверхневих вод / О.М. Арсан, О.А. Давидов, Т.М. Дьяченко та ін.; [ред. В.Д. Романенко]. – НАН України. Інститут гідробіології. – К.: ЛОГОС, 2006. – 408 с.